

Kodavere keelepäev

13. augustil kogunes üle poolesaja inimese kunagise Kodavere pastoraadihoone esisele puhtaks niidetud platsile (hoone ise pole esialgsel kujul säilinud). Suuresti Kodavere murrakus peetud üritust juhtis ning oli selle ka ette valmistanud Sääritsa küla kodu-uurija Eevi Treial.

Mälestusi oma vaarisast rääkis Heino Õunap, Kodavere pajataja Aliide Õunapi poeg. Maimu Juhkam (Aliide Õunapi tütar) jutustas legendi Sääritsa Tondikivist. Kati Kirikal, Kodavere murraku mälestuskivi teksti autori Eha Annasti tütar, esitas ülevaate Kodavere murraku kohta tehtud õpilasuurimusest. Oma mälestusi kohalike inimeste ja Kodavere kirikla ajaloo kohta jagas Maime Sau, väga rikkalike teadmistega kodu-uurija. Kuigi igapäevaelus kasutatav kirjakeel kipub esinejate murdekõnet takistama, oli häälduse tugev murdebaas siiski selgelt tuntav ja samavõrra nauditav.

Künklikust esinemispaigast hoolimata andis oma parima ka Maimu Karva juhendatav Ranna rahvamaja memmede rühm Meelespea.

Pärast kohaliku retsepti järgi keedetud pudru söömist ja „roosa vee” joomist (sellise nimetusega jooki oli murdepäeva teise poole peategelane Kaelu Anna Kodavere surnuaiapühadel ja muudel avalikel üritustel müünud) siirduti Lauri Kettuneni Kodavere keelejuhi Kiissa-Kaelu Anna (Anna Lindvere) kodukohta.

Sääritsa küla servas, parkümmend meetrit Peipsi rannast asunud majakesest on alles vaid vundamendikivid, kaasa arvatud künnisekivi. Majaaseme ühes nurgas kasvab puu, mis on võrsunud Anna poolt mulda pistetud kastanimunast. Kuna vundamendijäänuste kõrval seisnud varasem mälestussilt, mille olid üles seadnud Sääritsa kodu-uurijad, ilmastikule vastu ei pidanud, otsustasid Emakeele Selts ja Soome Instituut, võttes arvesse ka Lauri Kettuneni 120. sünniaastapäeva, samasse kohta uue ja tugevama panna. Tahvel tekstiga „Jutustaja ja rahvalauliku / Kiissa-Kaelu Anna / (Anna Kurs-Lindvere), / prof Lauri Kettuneni Kodavere murraku keelejuhi kodukoht” asub Aarde Villa nimelisest majutuskohast (selle õuel on ka Kodavere murraku mälestuskivi) paarsada meetrit lõunas Peipsi kaldal.

Kodavere murraku keelejuhi Kaelu Anna mälestustahvli avasid Soome Instituudi kultuurisekretär Järvi Lipasti, kodu-uuriija Eevi Treial ja Emakeele Seltsi abiesimees Jüri Valge. Mare Sepa foto

Avamisel rääkisid Soome Instituudi kultuurisekretär Järvi Lipasti ja Emakeele Seltsi abiesimees Jüri Valge. Järvi Lipasti ütles, et seltside, asutuste ja ka riikide koostöö taga on sageli tavaliste inimeste omavahelised soojad suhted – nii nagu Lauri Kettunenil ja Kaelu Annal. Näiteks selle kohta, et ka tänapäeval nii on, tõi Järvi Lipasti sellesügisised Soome Instituudi korraldatavad Eesti soome keele õpetajate õppepäevad, mille kava aitab kokku panna professor Aila Mielikäinen, kellega Järvi Lipasti tutvus oma Jyväskylä õpingute ajal.

Allakirjutanu tänas Kodavere rahvast oma keele hoidmise eest ja rõhutas, et mälestustahvel Kaelu Annale on tunnustus ka tuhandetele teistele keelejuhtidele, kelle tõttu on olnud võimalik meie murderikkusi talletada. Peipsile vaatav tahvel meenutab ühtlasi Emakeele Seltsi esimest esimeest professor Lauri Kettuneni, kelle sünnist 10. septembril möödub 120 aastat, ja kohustab tulevikuski ühendama emakeele kaht poolt: hoidma ja hindama kirjakeelt ning mitte unustama murdeid, mille alusel see kirjakeel on loodud.

Jüri Valge